

Evropski dan jezikov in Alma Karlin

European Day of Languages and Alma Karlin

Urška Sotler

Izvleček

III. osnovna šola Celje kot mestna šola diha z Almo Karlin, svetovno jezikoslovko, pisateljico in popotnico. Na šoli so se odločili, da na svojevrsten način obeležijo evropski dan jezikov in ga povežejo z Almo Karlin, ki je obvladala deset jezikov in jih s pridomo uporabljala na svoji poti okoli sveta. Na evropski dan jezikov, 26. septembra, so pripravili celostni kulturni dan. V svetovljanstvu Alme Karlin in izvrstnem poznavanju jezikov so našli poseben izziv – pomešati različne aktivnosti in jih uspešno vplesti v doživetja poln dan. Nabor aktivnosti je bil pester: turistična vodička je učence popeljala po Almini poti ter jih seznani z najpomembnejšimi poudarki iz njenega življenja, po vrnitvi v šolo so izpolnili učni list ter poslušali posnetke o Almi, izdelovali so slovarje in prevajali besede v jezike, ki jih je Alma govorila, aktivno so uporabljali sistem COBISS ter ob zaključku dneva prebirali knjige po lastni izbiri v poljubnem jeziku. Kulturni dan je odlično uspel, saj so učenci aktivno sodelovali v vseh dejavnostih, hkrati pa izvedeli veliko o znameniti Celjanki. Pripravili so razstavo, ki je na ogled na šolskih hodnikih, ter se aktivno vključili tudi v projekt Pogum, ki na šoli poteka že vrsto let.

Ključne besede:

Evropa, jeziki, Alma Karlin, evropski dan jezikov, COBISS, slovarji

UDK 811.929Karlin A.M.

Keywords:

Europe, languages, Alma Karlin, European Day of Languages, COBISS, dictionaries

Abstract

As an urban school, the 3rd Elementary School in Celje lives and breathes with Alma Karlin, a worldly linguist, writer and traveller. The school decided to commemorate the European Day of Languages in a unique way and connect it with Alma Karlin who was fluent in ten languages, which came in handy on her journey around the world. The school held an all-round culture day on the European Day of Languages on 26 September. Alma Karlin's worldliness and her fluency in languages gave the idea for a special challenge – to combine different activities and successfully integrate them into an eventful day. The school prepared diverse activities: a tourist guide led the pupils on Alma's journey and presented the most important highlights of her life; after returning to school, they filled in a worksheet and listened to recordings about Alma; they made dictionaries and translated words into the languages spoken by Alma; they actively used the COBISS system and at the end of the day read their preferred books in the language of their choosing. The culture day was a great success, as the pupils actively participated in all the activities and learned a great deal about this famous woman from Celje. They prepared an exhibition that is on display in the school hallways and became actively involved in the "Courage" ("Pogum") project, which has been implemented at the school for a number of years.

UVOD

Kot šolska knjižničarka in geografinja se na šoli vključujem v številne projekte, kulturne in tehniške dneve, ekskurzije, prireditve in imam še druge zadolžitve. Tako smo v začetku šolskega leta ob načrtovanju kulturnih dni prišli na idejo, da bi v 6. razredu prvič nekoliko obširneje spregovorili o evropskem dnevu jezikov ter ga povezali z našo Celjanko Almo Karlin. Izbor evropskega dne jezikov je bil povsem praktičen. V času epidemije se ni vedelo vnaprej, koliko časa in ali sploh bodo šole odprte, zato smo želeli skupaj z učitelji slovenščine izkoristiti september za vsaj en celostni kulturni dan. Evropski dan jezikov, 26. september, je dal odlično podlago za aktivnosti, ki smo jih načrtovali. Hkrati pa smo evropski dan jezikov povezali s svetovno popotnico in pisateljico Almo Karlin. V njenem svetovljanstvu in izvrstnem poznavanju jezikov smo našli poseben izziv – pomešati različne aktivnosti in jih uspešno vplesti v doživetja poln dan. Prepričani smo, da nam je uspelo. V nadaljevanju predstavljam organizacijo in posamezne dejavnosti, ki so bile vključene v celostni kulturni dan.

Namen projekta je pri učencih spodbuditi samoiniciativnost in aktivno udeležbo pri učnih urah/sklopih. Učitelj se tako iz podajalca učne snovi prelevi v koordinatorja oziroma mentorja.

1 ORGANIZACIJA KULTURNEGA DNE

Organizacija kulturnega dne je zahtevala precej načrtovanja, a je bila olajševalna okoliščina dejstvo, da so razredničarke oddelkov 6. razreda, v katerih smo izvedli kulturni dan, tudi učiteljice slovenščine. Tako je prihajalo do manj logističnih težav, kot pa bi jih bilo, če bi bili razredniki učitelji drugih predmetov. Upoštevati je treba tudi dejstvo, da je bil september 2021 čas, ko se je mešanje skupin zaradi pandemije covid-19 odsvetovalo. Pri kulturnem dnevu smo tako sodelovale tri učiteljice slovenščine, razredničarke oddelkov 6. razreda, turistična vodička Urša Sreš, ki se intenzivneje ukvarja tudi z vodenjem po Celju, in eno izmed vodenj se imenuje Po Alminih poteh, ter knjižničarka Urška Sotler.

Učenci so izvajali aktivnosti po točno določenem urniku; vsaka ura za eno aktivnost. S seboj so prinesli knjige za bralno uro, pisala in zvezek za slovenščino. Še posebej jim je bilo všeč, da so lahko na kulturni dan izjemoma s

sabo prinesli tudi telefone. Uporabili so jih za koristen namen: iskanje po spletnih slovarjih in COBISS-u.

Cilji kulturnega dne so bili:

- spoznati evropski dan jezikov kot pomemben dan Evropejcev, da se zavedajo pomembnosti in unikatnosti svojih maternih jezikov,
- bolje spoznati znamenito Celjanko Almo Karlin, ki jo kot Celjani moramo poznati, pa jo pogosto premalo,
- uriti različne vrste pismenosti: bralno pismenost, funkcionalno pismenost, digitalno pismenost
- podrobno spoznati sistem COBISS ter ga aktivno uporabljati,
- medpredmetno povezovanje med slovenščino, likovno umetnostjo in knjižničnimi informacijskimi znanji.

S kulturnim dnevom smo uresničili tudi eno izmed dejavnosti projekta POGUM, ki ga na šoli izvajamo peto šolsko leto. Namen projekta je pri učencih spodbuditi samoiniciativnost in aktivno udeležbo pri učnih urah/sklopih. Učitelj se tako iz podajalca učne snovi prelevi v koordinatorja oziroma mentorja. Učinek, ki ga želimo doseči, je podjeten učenec, ki razmišlja samostojno, vidi priložnosti, daje predloge/pobude ter se uči delovati v tandemu ali v skupini. V zadnjih dveh šolskih letih smo se kot šola osredotočili na razvijanje digitalne kompetence – digitalne pismenosti in kulture, kar je odlično sovpadalo s kulturnim dnevom, pa tudi s knjižničnimi informacijskimi znanji, ki jih izvajam v knjižnici. Le-ta že v osnovi obsegajo delo z digitalnimi orodji (COBISS, iskanje informacij po spletu, brskanje po spletnih straneh in iskanje informacij itd.), zato se je pred izvedbo kulturnega dne na temo Alme Karlin ponudila idealna priložnost za medpredmetno povezavo knjižnice, projekta Pogum in tima slovenistik.

2 AKTIVNOSTI NA KULTURNEM DNEVU

2.1 PO ALMINI POTI

Celjanka Alma Maximiliana Karlin (1889–1950), svetovna popotnica, pisateljica, ljubiteljska raziskovalka, poliglotka in teozofinja je

Almino znanje jezikov je bilo izhodišče za tretjo dejavnost kulturnega dne, saj so učenci razvijali digitalno pismenost, tako da so na spletu na tablicah in na svojih telefonih uporabljali spletne slovarje ter prevajali izbrane besede.

v letih 1919–1927 prepotovala svet. Potovala je sama, kontinuirano osem let in se po poti preživljala z lastnim delom. Narava njenega potovanja jo umešča med največje popotnike vseh časov. Obvladala je devet tujih jezikov, obenem pa je zelo slabo govorila slovensko. Rojena je bila v času hudih nacionalnih trenj med Slovenci in celjskimi Nemci. Čeprav je bila slovenskega rodu, je bila vzgojena kot Nemka. Vsa svoja dela je napisala v nemščini. Slavo in uspeh, o katerih je sanjara kot mlado dekle, ji je prinesla potopisna trilogija, ki je izšla v letih 1929–1933 (Alma, 2021).

Kljub temu da je Alma Karlin Celjanka, pa učenci, zlasti šestošolci, o njej vedo zelo malo, skorajda nič. Presenetljivo je, da je tudi v učnem načrtu za slovenščino in geografijo v osnovni šoli ne najdemo, pa čeprav gre za eno največjih popotnic vseh časov. Resda jo kot mestna celjska šola velikokrat omenjamo pri vseh predmetih, zlasti pri geografiji 9. razreda (geografija Slovenije), a želeli bi, da učenci o njej vedo več. Da bi izvedeli nekatere najpomembnejše poudarke iz njenega življenja, smo k sodelovanju povabili turistično vodičko Uršo Sreš, ki je učence popeljala po Almini poti v Celju: sprehodili so se od šole do spominske plošče, ki stoji na mestu Almine (porušene) rojstne hiše, od tam do Alminega spomenika, ki stoji pred železniško postajo, od koder je Alma s svojim pisalnim strojem Eriko odšla v svet. Spomenik je umetniško darilo Ane Četković Vodovnik in njenega soproga, akademskega kiparja Vasilija Četkovića - Vaska, ki se

je navdušil nad Almo Karlin na pobudo svoje žene. Karlinova je svoja potopisna doživetja ter običaje, vraže, noše in življenjske navade različnih kultur in ljudstev zapisovala in tkala v zgodbe, ki jih je učencem pripovedovala Urša Sreš in jih pritegnila, da so ji z veseljem prisluhnili in se pri tem tudi veliko naučili.

2.2 POGOVOR O ALMI KARLIN

Polni vtisov o življenju Alme Karlin so se učenci vrnili v šolo. Z učiteljicami slovenščine so imeli po vrnitvi pogovor o slišnem. Povedali so, kaj se jim je najbolj vtisnilo v spomin, s pomočjo zvočnih in videoposnetkov so ponovili in utrdili usvojeno znanje, nato pa izpolnili učni list, kjer so morali vstaviti manjkajoče besede ter določiti pot, po kateri je potovala Alma, ter tako zaokrožili zanimivo življenje slovite Celjanke.

2.3 EVROPSKI DAN JEZIKOV

Alma Karlin je govorila najmanj 9 jezikov: angleško, nemško, francosko, dansko, norveško, rusko, špansko, japonsko in kitajsko. Že leta 1908 je v Celju odprla jezikovno šolo. Močno je verjela vase in v svoje znanje jezikov, tako da se je odpravila na pot okoli sveta, kjer ji jeziki niso pomagali le pri sporazumevanju, ampak tudi pri financiranju poti. Jezike je poučevala v Peruju, na Japonskem je učila italijanščino, v Peruju angleščino, na Havajih pa je prevajala strokovno literaturo v nemščino. Almino znanje jezikov je bilo izhodišče za tretjo dejavnost kulturnega dne, saj so učenci razvijali digitalno pismenost, tako da so na spletu na tablicah in

Slika 1: Spominska plošča

Slika 2: Spomenik Alme Karlin

Slika 3: Po Almini poti v Celju

članica sistema COBISS, je 6. razred čas, da postanejo redni uporabniki. Učenci posameznega oddelka so v računalnici spoznali program COBISS in postali aktivni člani njegove mreže. Pripravila sem učni list, ki se je posredno navezoval na evropski dan jezikov in Almo Karlin, učenci pa so na voden način vadili uporabo in iskanje po sistemu COBISS. Ker sva bili učencem v pomoč tako knjižničarka kot učiteljica slovenščine, je delo potekalo hitreje in učinkoviteje. Učenci so tako prejeli prve napotke za uporabo sistema COBISS, seveda pa je njihova naloga, da sistem čim večkrat tudi uporabljajo.

2.5 BRALNA URICA

Za konec pestrega dne je sledila še bralna urica, saj na šoli že vrsto let poteka projekt Šola

Slika 5: Ustvarjanje slovarjev v šoli

Slika 7: Mnogi so pisalni stroj uporabljali prvič

bere, ko vsi učenci in učitelji štirikrat letno, navadno v okviru kulturnih dni, posvetimo eno učno uro branju knjig po lastnem izboru. Tako smo posvetili del kulturnega dne tudi bralni pismenosti. Tokrat so učenci brali knjige po svojem izboru, tako tematsko kot tudi jezikovno.

3 EVALVACIJA KULTURNEGA DNE

Kulturni dan je bil tokrat izveden prvič. Tako se je ponudilo veliko idej in hkrati tudi veliko možnosti za izboljšave. Učenci so bili pri delu aktivni in po njihovih besedah so se o Almi Karlin veliko naučili.

Evalvacija sodelujočih:

- izbor različnih aktivnosti je bil zelo primeren, le premalo časa je bilo za izvedbo delavnic, zmanjkalo je časa za dokončanje slovarčkov ter umestitev na zemljevid sveta,
- učenci so imeli tudi kar nekaj težav s tem, kje ležijo posamezni kraji, ki jih je Alma Karlin obiskala, saj jim geografija sveta (še) ni dobro poznana,
- bralno urico bi lahko pustili za čas, ko bomo vsi na šoli (projekt Šola bere),
- učencem je bilo nadvse všeč, da so smeli

iskati besede po spletu in pri tem uporabljati svoje telefone; učenci so se čudili, kako so si nekateri jeziki podobni,

- učenci so veliko odnesli od čudovitega vodenja gospe Urše Sreš, točno je vedela, s katerimi zgodbami iz Alminega življenja to svetovno popotnico približati šestošolcem,
- učencem je bil kulturni dan všeč, zanimivo jim je bilo sodelovati in povedali so, da so se veliko naučili.

Mnenje vseh sodelujočih pri kulturnem dnevu je, da je bila razstava, ki sem jo pripravila po koncu kulturnega dne, pika na i le-temu, zato menimo, da bi tak kulturni dan uvrstile med stalnice šolskega letnega delovnega načrta za 6. razred.

4 SKLEP

Alma Karlin je ena izmed znamenitih Celjank in Slovenk, ki jo še vedno slabo poznamo. Glede na to, da živimo v središču Celja, menimo, da je 6. razred skrajni čas, da učenci o Almi izvejo kaj več. Razstava, ki smo jo ob zaključku kulturnega dne pripravili na šolskih hodnikih, je ponudila tudi preostalim učencem vpogled v življenje in delo Alme Karlin, njeno pot okoli sveta in je pokazala, kaj so šesto-

Slika 8: Del razstave o kulturnem dnevu na šolskem hodniku

šolci pri kulturnem dnevu ustvarili. Kaj vse smo počeli, smo zapisali tudi na spletno stran šole ter objavili nekaj fotografij, kot to vedno počnemo: [https://www.3os-celje.si/alma-karlin-in-evropski-dan-jezikov-kulturni-dan-](https://www.3os-celje.si/alma-karlin-in-evropski-dan-jezikov-kulturni-dan-v-6-razredih/)

-v-6-razredih/. Poznavanje Alme Karlin je del splošne izobrazbe in kulturni dan v 6. razredu je odličen začetek, da postanemo ponosni na vse, kar je ta znamenita Celjanka ustvarila v svojem življenju. ●

Viri

Virtualno domovanje Alme M. Karlin. Dostopno na: <http://www.almakarlin.si/> (povzeto 29. 3. 2022).

Alma M. Karlin: Poti. Dostopno na: <https://www.pokmuz-ce.si/sl/razstave/stalne-razstave/alma-m-karlin-poti/> (povzeto 29. 3. 2022).

URŠKA SOTLER, univ. dipl. bibl. in geo., zaposlena na III. osnovni šoli Celje
Naslov: III. osnovna šola Celje, Vodnikova 4, 3000 Celje
E-naslov: urska.sotler@3os-celje.si

PRILOGA 1: NOTRANJJI DEL ZLOŽENKE O POTI ALME KARLIN OKOLI SVETA

Potovanje Alme Maksimilijane Karlin okoli sveta (1919-1927)

1. Poimenuj celine/kontinente sveta. Ne pozabi na oceane.

2. Z barvico na zemljevidu sveta nariši Almino osemletno pot okoli sveta. Pomagaj si s postajami na poti: Trst - Genova - Peru - Panama - San Francisco - Havaji - Japonska - Koreja - Kitajska - Tajvan - Filipini - Avstralija - Nova Zelandija - Otočja v Tihem oceanu - Indonezija - Singapur - Tajska - Burma - Indija - Somalijski prekop - Benetke - Celje

3. Poveži razglednice, ki jih je Alma s poti pošiljala domov, z ustreznim krajem na zemljevidu.

PRILOGA 2: DEL UČNEGA LISTA O ISKANJU PO SISTEMU COBISS V POVEZAVI Z ALMO KARLIN IN EVROPSKEM DNEVU JEZIKOV

COBISS+

III. OŠ CELJE

ISKANJE PO SISTEMU COBISS – vaje

Vabljen, da se preizkusiš, kako dobro se znaješ pri iskanju gradiva v sistemu Cobiss+.

1. Najprej izberi knjižnico naše šole (**TOSCE**). Predstavljaš si, da imaš za domače branje knjigo z naslovom **Stare grške bajke**, ki jo je napisal **Eduard Petiška**. Koliko naslovov knjig imamo v naši knjižnici? _____ Kakšno je skupno število knjig v naši knjižnici? _____

Koliko jih je prostih in koliko izposojenih? Prostih: _____ Izposojenih: _____

Izberi izdajo iz leta 2003. V podrobnih podatkih poglej, kdo je njen prevajalec. _____
 _____ Koliko strani ima? _____

2. Ali je v sistem Cobiss včlanjena tudi kakšna knjižnica iz **Trsta**? Katera je to?

Izberi to knjižnico in v njej poišči vse knjige, katerih je AVTOR slovenski pisatelj, ki je pred kratkim praznoval 108. rojstni dan, **Boris Pahor**. Koliko zadetkov (naslovov knjig) si našel? _____ Ali imamo kakšno knjigo Borisa Pahorja tudi v naši knjižnici? Poišči njen naslov.

3. Letos je naša država v projektu Evropska vas Italija. V Knjižnici Velenje poišči poučne knjige – turistične **vodiče v slovenščini** o najmanjši neodvisni državi na svetu, **Vatikanu**.

Kakšen je naslov knjige, ki si jo našel? _____
 _____ Kdo je avtor? _____

Ali najdeš to knjigo v Knjižnici Šmarje? Koliko izvodov?
